

29/05-2024

MIOs hørings svar til Inatsisartutlov om tobaksvarer og tobakserstatninger

Til Departementet for Sundhed

MIO takker for muligheden for at afgive hørings svar vedrørende det fremlagte forslag til Inatsisartutlov om tobaksvarer og tobakserstatninger.

MIO vurderer høringen ud fra et børne- og ungeperspektiv set ud fra FN's Konvention om Barnets Rettigheder, særligt Artikel 24.

Artikel 24: Sundhed

1. Deltagerstaterne anerkender barnets ret til at nyde den højest opnåelige sundhedstilstand, adgang til at få sygdomsbehandling og genoprettelse af helbredet. Deltagende stater skal stræbe mod at sikre, at intet barn fratages sin ret til adgang til at opnå sådan behandling og pleje.
2. Deltagerstaterne skal arbejde for fuld gennemførelse af denne ret og især tage passende forholdsregler for:
 - (a) at formindske spædbørns- og børnedødeligheden;
 - (b) at sikre ydelsen af nødvendig lægelig bistand og sundhedspleje til alle børn med særlig vægt på udvikling af den primære sundhedspleje;
 - (c) at bekæmpe sygdom og underernæring, herunder inden for rammerne af den primære sundhedspleje, blandt andet ved anvendelse af let tilgængelig teknologi og gennem ydelse af tilstrækkelig og nærende mad og rent drikkevand under hensyntagen til de farer og risici, der er knyttet til forurening af miljøet;
 - (d) at sikre kvinder passende svangerskabs- og barselspleje;
 - (e) at sikre, at alle grupper i samfundet, særligt forældre og børn, oplyses om og har adgang til undervisning og støttes i brugen af grundlæggende viden om børns sundhed og ernæring; fordelene ved amning, hygiejne og rengøring af omgivelserne og forebyggelse af uheld;

(f) at udvikle forebyggende sundhedspleje, rådgivning af forældre, samt undervisning og bistand i forbindelse med familieplanlægning.

3. Deltagerstaterne skal tage alle effektive og passende forholdsregler med henblik på afskaffelse af traditionsbundne ritualer, som er skadelige for børns sundhed.
4. Deltagerstaterne forpligter sig til at fremme og opmuntre internationalt samarbejde med henblik på gradvis at opnå fuldstændig gennemførelse af den i denne artikel anerkendte ret. I denne henseende skal der tages særligt hensyn til udviklingslandenes behov.

Forslagets baggrund og formål

Undersøgelserne, som forslaget henviser til, tydeliggør, at tobaksforbruget her i landet har alvorlige konsekvenser for børns og unges sundhed og trivsel, og det er derfor et emne, der ligger MIO meget på sinde. Vi ser med stor bekymring på den stigende forekomst af tobaksforbrug blandt børn og unge i Grønland og ønsker, at gøres mere, for at forebygge og bekæmpe denne udvikling.

I forslagens begrundelse henvises der til den seneste befolkningsundersøgelse fra 2018, som viser, at over halvdelen af befolkningen stadig ryger. Desuden henvises der til en undersøgelse blandt skolebørn fra 2022, hvor 13% af de 11-12-årige angav, at de ryger. Blandt de 15-17-årige skolebørn angav 46%, at de ryger, og 32% af de 16-årige angav, at de ryger dagligt. Departementet anerkender selv, at udviklingen går i den forkerte retning, og at formålet med forslaget er at implementere langsigtede, strukturelle og forebyggende tiltag, der er målrettet mod børn og unge.

MIO ser positivt på initiativet om at implementere langsigtede strukturelle og forebyggende tiltag, målrettet mod børn og unge. MIO så dog gerne, at forslaget var endnu mere ambitiøst, da det ikke kommer helt i mål, når man ser på det ud fra børnenes perspektiv, i forhold til de skadelige konsekvenser af rygning for børn og unge.

Forslagets Hovedpunkter:

MIO støtter fuldt ud følgende forslag:

- *Forbud mod e-cigaretter og e-væsker.*

- *Forbud mod andre nikotinprodukter (undtagen lægemidler).*
- *Forbud mod snus, skråtobak og tyggetobak (røgfri tobak).*
- *Forbud mod tilsætningsstoffer i form af aroma og farvende egenskaber.*

Disse initiativer er afgørende for at beskytte børns sundhed og trivsel. MIO ser derfor særligt positivt på denne del af forslaget, da det primært er børn og unge, der benytter snus og e-cigaretter. MIO ønsker at rose departementet for initiativet.

Dog bør det uddybes yderligere, hvad forbuddet helt præcist dækker over. Betyder det eksempelvis, at man ikke må være i besiddelse af fx snus? Og i så fald, hvad vil konsekvensen være?

Til gengæld mener MIO ikke, at forslaget gør tilstrækkeligt ift. rygning ved blot at sammenskrive gældende ret:

Landstingsforordning nr. 10 af 14. november 2004 om tobak og sikring af røgfrie miljøer, samt mærkning af tobaksvarer og Inatsisartutlov nr. 15 af 26. maj 2010 om forbud mod rygning. Nærværende forslag viderefører derfor gældende ret i dets hovedindhold herunder røgfrie miljøer, forbud mod salg af tobaksvarer til unge under 18 år, reklameforbud mod tobaksvarer og tydelig mærkning af tobaksvarer om farerne ved anvendelsen af tobaksvarer.

Samt at forbyde:

- *Unge under 18 år fra at sælge tobaksvarer.*
- *Salg af cigaretter i pakker med færre end 20 stk.*

MIO er som udgangspunkt ikke imod disse initiativer, og mener, at de kan bidrage positivt. Dog mener vi, at der bør gøres mere.

MIO hæfter sig her ved, at undersøgelserne viser, at rygning er et udbredt problem i landet, ikke kun blandt voksne men også blandt børn og unge, og at der i forslagets bemærkninger også konkluderes, at brug af tobak er én af de alvorligste forebyggelige risikofaktorer, når det kommer til befolkningens sundhed.

Alligevel fokuserer forslaget udelukkende på regulering af salg til børn og unge, reklamering samt på at skabe røgfrie miljøer i det offentlige rum. Men hvis målet er at beskytte børn og unges sundhed, opfordrer MIO til, at forslaget bliver mere proaktivt og omfatter en bredere vifte af foranstaltninger over for cigaretter.

Selvom der er fokus på at skabe røgfri miljøer i det offentlige rum, vil mange børn og unge stadig blive udsat for passiv rygning. MIO ønsker derfor at fremhæve følgende tekst fra Artikel 24 i FN's Konvention om Barnets Rettigheder:

"Deltagerstaterne anerkender barnets ret til at nyde den højest opnåelige sundhedstilstand..."

Børn, der bliver udsat for passiv rygning i hjemmene, kommer ikke til at nyde den højest opnåelige sundhedstilstand. På den måde risikerer man at krænke børns ret til sundhed, som fastsat i FN's Konvention om Barnets Rettigheder.

Forslagets bemærkninger fremhæver, at begrænsningen af nikotin- og tobaksrøg i det offentlige rum er med til at afnormalisere brugen af tobak. Dog kan det argumenteres, at hvis et barn udsættes for passiv rygning derhjemme, kan barnet opfatte rygning som normen, hvilket potentielt kan øge risikoen for, at barnet selv begynder at ryge.

Desuden påpeges der i forslagets bemærkninger, at formålet ikke er at krænke personer, der aktivt har valgt at ryge, men derimod at respektere borgernes ret til beskyttelse mod passiv rygning. Det er dog vigtigt at huske, at børnene også er borgere, og at deres rettigheder ikke bør krænkes.

MIO's opfordringer

For at bekæmpe rygning effektivt opfordrer MIO til, at der udarbejdes en omfattende plan for at forbyde alle typer tobak og nikotin, herunder cigaretter. Der bør laves en plan for, hvordan landet gradvist kan blive helt røgfrit. Her kan man eksempelvis lade sig inspirere af Storbritannien, hvor et nyt lovforslag er blevet fremsat med henblik på at gøre tobak helt ulovligt. Ifølge forslaget vil aldersgrænsen løbende blive hævet med et år for hvert år, der går, hvilket betyder, at personer født i 2009 eller senere aldrig vil kunne købe cigaretter lovligt. Forslaget er foreløbigt blevet vedtaget i parlamentet. Et andet land der kan hentes inspiration fra er eksempelvis Finland, der har lavet en målsætning om, at landet skal blive røgfrit i 2040.

Det er MIOs overbevisning, at et totalt forbud mod alle typer tobak og nikotin er den mest effektive måde at beskytte børns sundhed og trivsel på. Alle former for tobak og nikotin er skadeligt for børn og unges sundhed, og det har store konsekvenser for vores samfund. Vi opfordrer derfor Departementet for Sundhed til at overveje dette i deres videre arbejde med at bekæmpe tobaksforbruget.

En betydelig del af landets børn og unge er allerede rygere. MIO opfordrer derfor departementet til at øge indsatsen ved at udvikle mere omfattende undervisnings- og oplysningsmateriale om rygning rettet mod børn og unge. Der bør også etableres flere hjælpeforanstaltninger til dem, der

allerede er begyndt at ryge. Som undersøgelserne viser, er der ikke blevet gjort tilstrækkeligt for at forhindre, at børn og unge begynder at ryge i de seneste mange år. Derfor bør landets myndigheder intensivere deres indsats for at identificere de bedste metoder til at hjælpe dem med at stoppe, og aktivt arbejde på at implementere disse metoder. WHO har anbefalinger til rygeafvænningsinterventioner.

Med kærlig hilsen

MIO, Meeqqat pisinnaatitaaffiik sullissivik

E-mail: mio@mio.gl

Tlf. nr.: 34 69 40